

Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ

Μηνιαία ανεξάρτητη-αδέσμευτη ηλεκτρονική έκδοση,
σε θέματα Θεάτρου Σκιών, σάτιρας και ευρύτερης ενημέρωσης
Περίοδος Α' Τεύχος 54 Ιανουάριος 2024

Ευτυχημένα

εργασιακά 2024

Ποιοι παλιοί μάστορες της τέχνης έφυγαν τον Ιανουάριο

◆ **7 Ιανουαρίου 1979: Μνήμη Βασίλαρου (Βασίλειου Ανδρικόπουλου)**, ενός εκ των τριών κορυφαίων караγκιοζοπαίχτων της τέχνης του πατρινού Θεάτρου Σκιών (1899-1979). Ο Βασίλαρος (Βασίλειος Ανδρικόπουλος) γεννήθηκε στην **Ροδοδάφνη Αιγίου**. Ήταν μαθητής του Σωτηρόπουλου και κυρίως του Μανωλόπουλου. Ο Βασίλαρος έπαιξε (με πάρα πολύ μεγάλη επιτυχία) και στην επαρχία, αφήνοντας πολλά τετράδια, με σημαντικές σημειώσεις τόσο για τις παραστάσεις του, όσο και για την ιστορία του Καραγκιόζη.

◆ **18 Ιανουαρίου 1998: Μνήμη Ορέστη (Ανέστη Βακάλογλου)**, ταλαντούχου караγκιοζοπαίχτη του πατρινού Θεάτρου Σκιών (1922-1998). Κατά την αντιστασιακή του δράση κατά των Γερμανών, αποκτά το όνομα «**Ορέστης**», το οποίο θα κρατήσει και ως καλλιτεχνικό ψευδώνυμο. Ήταν μαθητής του **Ντίνου Θεοδωρόπουλου**.

◆ **29 Ιανουαρίου 1989: Μνήμη Σωτήρη Ασπιώτη**, ταλαντούχου караγκιοζοπαίχτη του πατρινού Θεάτρου Σκιών και κορυφαίου κουκλοπαίχτη-ανδρικόλοπαίχτη (1926-1989). Καταγόταν από την **Πάτρα**. Ήταν αδερφός του Νίκου και του Μίμη Ασπιώτη. Κοντά στον Μίμη έμαθε αρχικώς την τέχνη του Καραγκιόζη. Μαθήτευσε επίσης στον Αλέκο Σακελλαρόπουλο και στον Ανδρέα Βουτσινά.

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ:

Πάνος Β. Καπετανίδης

Τηλέφωνο: 210 46 16 664

Διόρθωση κειμένων:

Θωμάς Αθ. Αγραφιώτης

Εξώφυλλο: Μιγάλη Γαρουφαλή

Τα κείμενα, που φιλοξενούνται στο ψηφιακό έντυπο “**Ο Καραγκιόζης Αλογόκριτος**”, εκφράζουν τις προσωπικές απόψεις των συντακτών τους, κάτι που δεν συνεπάγεται υποχρεωτικά και την αποδοχή τους από τους υπεύθυνους της ύλης του.

ΑΛΟΓΟΚΡΙΤΕΣ ΓΝΩΜΕΣ

Γράφει
ο Πάνος Καπετανίδης

Μια κουρελαρία παρουσιάζεται ως καλλιτέχνημα

Η προσβολή-παραποίηση του Ελληνικού Συμβόλου, της Ελληνικής Σημαίας, δεν είναι καλλιτέχνημα, αλλά είναι **ποινικό αδίκημα** και κανονικά έπρεπε να επιβληθεί και η ανάλογη ποινή. Όσοι δε, λανθασμένα, θεωρούν λογοκρισία την επιβολή απόσυρσης του λεγόμενου καλλιτεχνήματος, δεν έχουν παρά να διαβάσουν το **άρθρο 118, Έβδομο Κεφάλαιο: "1.**

Όποιος, για να εκδηλώσει μίσος ή περιφρόνηση, αφαιρεί, καταστρέφει, παραμορφώνει ή ρυπαίνει την επίσημη σημαία του κράτους ή έμβλημα της κυριαρχίας του ή ηχητικά παρεμποδίζει τη δημόσια ανάκρουση του εθνικού ύμνου, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο έτη ή χρηματική ποινή".

Ευτυχώς αποσύρθηκε με παρέμβαση του Υπουργού Εξωτερικών Γιώργου Γεραπετρίτη το δήθεν "καλλιτέχνημα" με την ροζ ελληνική σημαία σε έκθεση που στήθηκε στο Γενικό Προξενείο της Νέας Υόρκης.

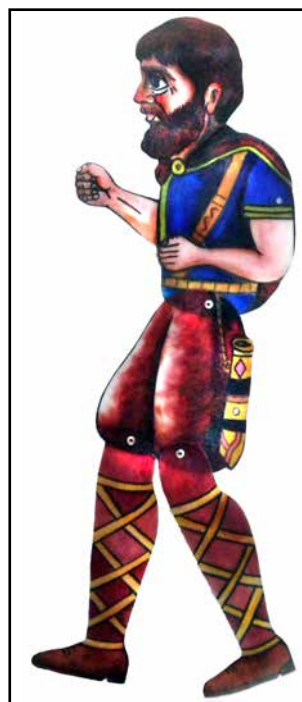

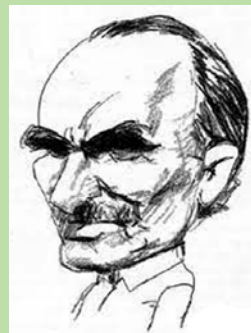
Οι ευαχές στο Σωματείο μας

Οι πρόσφατες ευαχές του Σωματείου, μας αναχαιτίζουν πρώτα-πρώτα, να δώσουμε ευχαρητήρια σε νικητές και ηττημένους. Ίσως τελικά, κατά την προσωπική μας κρίση, οι ηττημένοι να ήταν και περισσότεροι από τους νικητές, είτε γιατί μείνανε ευτός, είτε γιατί ήταν αγράως και μόνο τυχεροί, είτε επειδή πήχανε μέτρια. Ουσιαστικά μόνον ένας δικαιούται να γιανηχυρίσει και εσφέστατα είναι αυτός που ορίζει και το μέλλον του Σωματείου. Ευχόμαστε καλή θητεία και γάνω από όλα υχεία!

Θωμάς Αθ. Αχραφιώτης
(Πατριός ή Πατριός)

Υπάρχει στον κόσμο τούτον ένας μυστικός νόμος, αν δεν υπήρχε, ο κόσμος θα 'ταν από χιλιάδες χρόνια χαμένος, σκληρός κι απαραβίαστος: Το κακό πάντα στην αρχή θριαμβεύει και πάντα στο τέλος νικάται.

Νίκος Καπαντζάκης

«Πόλεμος» ξέσπασε στο Αίγιο, για το «Σπίτι του Καραγκιόζη» Από την εφημερίδα ΠΕΛΟΠΟΝΗΣΟΣ Δεκ. 2023 του Παναγιώτη Ρηγόπουλου

«Πόλεμος» ξέσπασε στο Αίγιο, για το «Σπίτι του Καραγκιόζη» που τον περασμένο Μάιο εγκαινιάστηκε με λαμπρότητα από την προηγούμενη πρόεδρο της ΔΗΚΕΠΑ, σε αίθουσα του Πολιτιστικού Κέντρου «Αλέκος Μέγαρης», αλλά η δημοτική αρχή δεν προχωρά σε ανανέωση της σύμβασης λειτουργίας του, η οποία λήγει στο τέλος του τρέχοντος έτους.

Έτσι, ο Καραγκιόζης «ξεσπιτώνεται» από το Αίγιο, εν μέσω διασταυρούμενων πυρών, με αιτιάσεις για την πραγματική διάσταση και το περιεχόμενο του «Σπιτιού», τα χρήματα που δαπανήθηκαν, αλλά και για το αν είναι ενήμερο το Δ.Σ. της ΔΗΚΕΠΑ σχετικά με την απόφαση της μη ανανέωσης της σύμβασης.

Το ιστορικό της σύμβασης

Ως γνωστόν, τον Μάιο του 2023, η Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Αιγιαλείας σε συνεργασία με το εργαστήριο Σκηνικής Πράξης και Λόγου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών, με επιστημονικά υπεύθυνη τη Μαρία Φραγκή, Ph.D, θεατρολόγο-σκηνοθέτιδα και το «Μαύρο Θέατρο Πάτρας» του Κώστα Μακρή, είχαν συνεργαστεί υπό την αιγίδα του υπουργείου Πολιτισμού, για το πρόγραμμα «Σκαλίσματα και χρώματα με μουσική», παράλληλη δράση του οποίου ήταν και η λειτουργία του μουσείου του Καραγκιόζη.

Τα εγκαινία του μουσείου πραγματοποιήθηκαν την Τετάρτη 3 Μαΐου 2023 με πλήθος κόσμου και παρόντες επίσης καλλιτέχνες από τον χώρο του ελληνικού Θεάτρου Σκιών, ακαδημαϊκούς και επισκέπτες από Αθήνα και Πάτρα. Το «Σπίτι του Καραγκιόζη», το οποίο στεγάζεται στο Πολιτιστικό Κέντρο Αιγίου «Αλέκος Μέγαρης», περιλαμβάνει μια πληθώρα σκηνικών αντικειμένων και φιγούρων που καταδεικνύουν ιστορικά γεγονότα και πληροφορίες για τον Καραγκιόζη του Αιγίου του 20ού αιώνα.

Τα εκθέματα του «σπιτιού»

Σύμφωνα με την επίσημη αναγγελία της ΔΗΚΕΠΑ, «ο χώρος διαθέτει διαφημιστικά φυλλάδια του Βασιλάρου που έπαιζε στο θέατρο “Οασίς” στους Καλλιαντέρη και από άλλα μέρη. Σχέδια από φιγούρες του Βασιλάρου, σκαλιστές φιγούρες σε χαρτόνι και δέρμα, αλλά και φιγούρες από ζελατίνα. Επίσης, βρίσκονται δύο διαφημιστικές ρεκλάμες από την παράσταση του ίδιου του Βασιλάρου “Ο Καραγκιόζης κυνηγός”, καθώς επίσης και σημειώματα που έγραφε πάνω σε φιγούρες και σε τετράδια (ημερολόγια). Τα εργαλεία του χρονολογούνται από τα τέλη της δεκαετίας του ’20 μέχρι και το τέλος του ’60.

Στο χώρο, εντοπίζονται πάνινα σκηνικά Θεάτρου Σκιών και φιγούρες από ζελατίνα και χαρτόνι με πανί, που ζωγράφιζε ο Χρήστος Ψαριανός από το 1930 περίπου μέχρι και το 1950. Αποτελούν εργαλεία που κατασκεύασε για τους καραγκιοζοπαιχτές Βασίλαρο και Ορέστη.

Επιπλέον, περιλαμβάνει αρκετές φιγούρες του ’50 και του ’60, κατασκευασμένες από τον Τάκη Παλαιοθόδωρο και φυλλάδια από παραστάσεις, μαζί με τον πατέρα του Κώσταρο. Υπάρχουν επίσης κάποια σπάνια σχέδια φιγούρων ζωγραφισμένα σε ρυζόχαρτο.

Έχουν αναρτηθεί φιγούρες και σημαντικών παλαιών καραγκιοζοπαιχτών από την Αχαΐα (Γιάνναρος, Κώσταρος, Αλεξόπουλος, Ορέστης, Μητσάκης και Κώστα Μακρή), ενώ έχουν τοποθετηθεί σπάνιες φιγούρες και σκηνικά σημαντικών καλλιτεχνών από την Αθήνα (Καράμπαλης) και από την Καλαμάτα (Αβραάμ).

Τέλος, το Σπίτι του Καραγκιόζη διαθέτει φωτογραφικό υλικό από τον καραγκιοζοπαιχτή Βασίλαρο, οι οποίες απεικονίζουν τον μπερντέ και την πράξη της “Αποθέωσης” (ζωντανή αναπαράσταση με ηθοποιούς στην τελευταία πράξη του έργου) από το θέατρο του “Καλλιαντέρη”. Περιλαμβάνει μοναδικές φωτογραφίες του Τάκη

Παλαιοθόδωρου σε νεαρή ηλικία, όταν έπαιζε μπουζούκι και στιγμιότυπα από τον μπερντέ του.

Τι λέει η Πρόεδρος της ΔΗΚΕΠΑ

Ωστόσο, η νυν πρόεδρος της ΔΗΚΕΠΑ Διαμάντω Βασιλακοπούλου- Καρτσωνάκη, μιλώντας στην «Π», είπε ότι αυτό που είναι στημένο στο Πολιτιστικό Κέντρο του Αιγίου δεν φέρει τις προδιαγραφές ούτε «Σπιτιού», ούτε «Μουσείου του Καραγκιόζη». Μάλιστα, παρουσιάζει μια εντελώς διαφορετική εικόνα, λέγοντας ότι δεν υπάρχουν φιγούρες στην έκθεση (!), παρά μόνο φωτογραφίες τους και έγγραφα! Επίσης αναφέρει, ότι λείπουν ψηφιακές κατασκευές, που θα μπορούσαν να έχουν κάποιο ξεχωριστό ενδιαφέρον για τους επισκέπτες. Σημειώνει δε, ότι το συνολικό κόστος ανήλθε στις 20.000 ευρώ περίπου και συμπεριελάμβανε θεατρική παράσταση και οργανωμένες ξεναγήσεις επισκεπτών και μαθητών σχολείων, ενώ απαιτούνται και άλλα χρήματα, προκειμένου να λάβει τις προδιαγραφές μουσείου.

Παράλληλα σημείωσε, ότι αναγκαστικά δεν μπορεί έτσι και αλλιώς να ανανεωθεί η σύμβαση, από τη στιγμή που η ΔΗΚΕΠΑ θα πάψει από την 1η Ιανουαρίου 2024 να υφίσταται ως Νομικό Πρόσωπο του Δήμου, στο πλαίσιο των συγχωνεύσεων που αποφάσισε η κυβέρνηση, με βάση το Ν. 5056/2023.

Τι λέει ο επιμελητής της έκθεσης

Πάντως ο συνεπιμελητής της έκθεσης του «Σπιτιού του Καραγκιόζη», αρχαιολόγος **Γιάννης Μόσχος**, μιλώντας στην «Π», διέψευσε την πρόεδρο της ΔΗΚΕΠΑ σε ό,τι αφορά τα εκθέματα, αναφέροντας ότι πράγματι υπάρχουν πάρα πολλές φιγούρες και μάλιστα πολύ σπάνιες και παλιές, ενώ υπογράμμισε τη σπουδαιότητά του χώρου, λέγοντας ότι είναι ο μοναδικός για τον Καραγκιόζη σε ολόκληρη την Ελλάδα. Υπογράμμισε μάλιστα ότι είναι πολύ σημαντικό το γεγονός, ότι συγκεντρώνει ειδικά το αρχείο των μεγάλων Αχαιών καλλιτεχνών του Θεάτρου Σκιών.

Τι λέει η τέως Πρόεδρος της ΔΗΚΕΠΑ

Η «Π» ζήτησε τη θέση και της τέως προέδρου της ΔΗΚΕΠΑ Μαρίας Τσουκαλά, η οποία υλοποίησε το «Σπίτι του Καραγκιόζη»:

«Απρόσμενη, δυσάρεστη, αλλά όχι μη αναμενόμενη η μη ανανέωση της σύμβασης. Κοντόφθαλμη πολιτική πάντα στο πλαίσιο της ελληνικής παθογένειας. Μηδενίζουμε το κοντέρ και ψάχνουμε πάλι να βρούμε, ποιος φταίει για τη μιζέρια μας. Ένα project με τεράστιες δυνατότητες εξέλιξης. Με συνεργασίες με το υπουργείο Πολιτισμού, με το Πανεπιστήμιο Πατρών, με πανεπιστήμια του εξωτερικού και με σεμινάρια συνεχιζόμενα για τη διατήρηση της παραδοσιακής τέχνης. Μας ήρθε ως δώρο σχεδόν και εμείς το επιστρέφουμε. Δεν πιστεύω ότι το Δ.Σ. έχει ενημερωθεί και αποφασίσει. Υποθέτω ότι είναι απόφαση δημάρχου. Το «Σπίτι του Καραγκιόζη» ανήκει στους Αιγιαλείς. Και οι Αιγιαλείς πιστεύω δεν θέλουν να του κάνουν έξωση. Κυρίως τα παιδιά...».

53) Πρωτοχρονιάτικα Κάλαντα Ευρωεκλογών

Φιγούρες: Μ. Μπαλούρδου

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Καλή χρονιά!
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Καλή χρονιά!
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Να τα πούμε;
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Να τα πείτε!

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Αρχιμηνιά και αρχιχρονιά!
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Αρχιμηνιά και αρχιχρονιά!
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Μας φάγανε όλα τα λεφτά!
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Τους φάγαμε όλα τα λεφτά!
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Μας πή... Μας πήραν τους παράδες!
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Τους πή... Τους πήραμε παράδες!
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Γεια, Ρωμιοί, γεια, Ρωμιοί μου, φουκαράδες!
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Γεια, Ρωμιοί, γεια, Ρωμιοί μου και λεφτάδες!
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ψηφίζουμε Ευρώ... Ευρωεκλογές!
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Ψηφίζετε Ευρώ... Ευρωεκλογές!
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Μην βγούνε Κασσελακιστές!
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Μην βγούνε Κασσελακιστές!
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Δεν ψηφί... Δεν ψηφίζω Μητσοτάκη!
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Το καημέ... Το καημένο το παιδάκι!
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ψηφίζω εγώ πρωθυπουργό!
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Ψηφίζεις συ πρωθυπουργό!
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ψηφίζω όποιον θέλω εγώ!

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Για τόλμα!
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Δεν ψηφί...
Δεν ψηφίζω Μητσοτάκη!
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Θα στο
βγά... Θα στο βγάλω το
ματάκι!
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ψηφίζουμε με
δαγκωτό!
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Ψηφίζετε με δαγκωτό!
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Καλύτερο πρωθυπουργό!
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Κυριάκο για πρωθυπουργό;
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Α! Δεν ψηφί... Δεν ψηφίζω Μητσοτάκη!
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Θα στο κό... Θα στο κόψω το χεράκι!
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Χρόνια πολλά χωρίς μονοκράτορες ή
μονοκρατορίες!
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Αμήν!
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Χαίρομαι που συμφωνείς!
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Μα έχουμε δημοκρατία!
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Βαρεμέ... Βαρεμένο το παιδάκι!!!

«Το Καραγκιοζικόν» της Γιούλης Βασιλείου

Ε) Κέφι και κέρδος και φέτος!

Σχέδιο: Πάνου Καπετανίδη

ΧΑΤΖ: Αποχωρείς και εσύ;

ΚΑΡ: Από πού; Από το φουμπού;

ΧΑΤΖ: Όχι καλέ, από τον ΣΥΡΙΖΑ.

ΚΑΡ: Δεν υπήρξα ποτέ ΣΥΡΙΖΑ.

ΧΑΤΖ: Καλά, μας έπεισες, κρυφοπασόκε.

ΚΑΡ: Εγώ είμαι απλά ένας ρομαντικός επαναστάτης.

ΧΑΤΖ: Και τι προβλέπεις για φέτος, ρομαντικέ επαναστάτη;

ΚΑΡ: Θα πεινάω πάλι.

ΧΑΤΖ: Μα πήγε ο Κυριάκος δυο-τρεις φορές στο σούπερ-μάρκετ και μάλιστα απροειδοποίητα!

ΚΑΡ: Τον φάγανε τα «Δρακουλίνα».

ΧΑΤΖ: Αχ! Και του το είπα: «Να πας αξύριστος!».

ΚΑΡ: Οι τιμές δεν θα κατεβαίνουν, οι ποσότητες θα μικραίνουν.

ΧΑΤΖ: Κέφι και κέρδος και φέτος!

ΚΑΡ: Με συγχωρείτε, πρέπει να φύγω.

ΧΑΤΖ: Το λέει και το κάνει ο Κασσελάκης αυτό!

ΚΑΡ: Εξηγείται επιστημονικά.

ΧΑΤΖ: Τι ξέρεις;

ΚΑΡ: Πλησίασε.

ΧΑΤΖ: Είμαι όλος «Αυτιάς»!

ΚΑΡ: Τον ενημερώνουν από το κοντρόλ.

ΧΑΤΖ: Ο Πολάκης και η κομπανία του;

ΚΑΡ: Αμερικανοί επικοινωνιολόγοι.

ΧΑΤΖ: Τι πράγμα;

ΚΑΡ: Πως χέστηκε η Φάρλι στο αλώνι!

ΠΡΟΣΒΑΣΗ

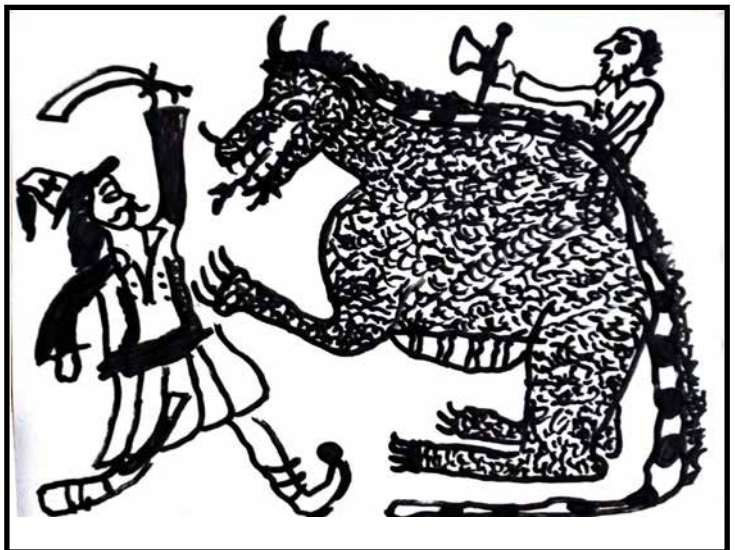
Ο όρος «πρόσβαση» αναφέρεται στο δικαίωμα κάθε ανθρώπου, κάθε πολίτη να έχει ασφαλή μετακίνηση κι εξυπηρέτηση σε όλες τις κρατικές κι ιδιωτικές υπηρεσίες, καθώς και σε όλους τους τομείς της καθημερινής τους ζωής (εργασιακό τομέα, εκπαιδευτικό, κοινωνικό). Από την άλλη μεριά, ο όρος «προσβασιμότητα» αναφέρεται στον κάθε περιβάλλοντα χώρο, αλλά και πώς αυτός μεριμνά για την πρόσβαση όλων των ανθρώπων, εξαλείφοντας τυχόν διακρίσεις όπως ηλικίας, σωματικής διάπλασης, φύλου, εθνικότητας κ.ά. (Χριστοφή, 2013). Ο συγκεκριμένος όρος αναφέρεται όχι μόνο σε εγκαταστάσεις αλλά και σε υπηρεσίες κι αγαθά όπως στη δυνατότητα επικοινωνίας και πληροφόρησης, εξασφαλίζοντας την αυτονομία και την ανεξαρτησία του κάθε ατόμου.

Μας στέλνει ζωγραφιές ο ΘΑΝΑΣΗΣ από τα Γρεβενά

"Α' ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΟΠΑΙΧΤΩΝ"
ΑΡΧΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΦΩΤΗ ΡΑΜΜΟΥ

Ο ΔΡΑΚΟΣ

«ΑΠΟ ΑΛΛΗ ΣΚΟΠΙΑ»

«Μυστήριο στη Βενετία»

Μετά από το «Έγκλημα στο Οριάν Εξπρές» και το «Έγκλημα στο Νείλο», ο Κένεθ Μπράνα επιστρέφει με μια

ακόμα κινηματογραφική περιπέτεια του διάσημου Βέλγου ντέντεκτιβ Ηρακλή Πουαρώ. Πρόκειται για ένα λιγότερο γνωστό (ως τίτλος) έργο της Αγκάθα Κρίστι, στο οποίο ο πρωταγωνιστής παρακολουθεί στα πρώτα λεπτά μία αρκετά ατμοσφαιρική (και κάπως τρομακτική) παράσταση δυτικότροπου Θεάτρου Σκιών.

Μανωλάκης
ο Βομβιστής

«Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ»

του Θωμά Αθ. Αγραφιώτη

ε) «ΠΟΝΗΡΟΣ ΠΡΑΚΤΩΡ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ» (1966)

Το δραματολόγιο του νεοελληνικού Θεάτρου Σκιών αποτελείται, κατά κύριο λόγο, από τα εξής τρία βασικά είδη: α) τα ηρωικά έργα, β) τις λαογραφικές-κοινωνικές παραστάσεις και γ) τις κωμωδίες. Οι κωμωδίες

του Καραγκιόζη αποτελούν το δημοφιλέστερο και γνωστότερο είδος του ρεπερτορίου του για τη σημερινή εποχή. Οι «ρίζες» τους ανάγονται στο πανάρχαιο μιμικό θέατρο, το οποίο άκμασε την εποχή των ελληνιστικών και ιδίως των βυζαντινών χρόνων. Σύμφωνα, μάλιστα, με τη θεωρία του Γερμανού ερευνητή Hermann Reich, ο Καραγκιόζης σαν ήρωας είναι ο απόγονος του βυζαντινού μίμου, ο οποίος στα χρόνια της Τουρκοκρατίας μετατράπηκε σε φιγούρα για το κυρίαρχο τότε θέαμα του Θεάτρου Σκιών στην οθωμανική αυτοκρατορία. Πρόκειται αρχικώς για τη φιγούρα του Οθωμανού Karagöz, ο οποίος μετεξελίχθηκε στον κατοπινό νεοέλληνα Καραγκιόζη αμέσως μετά την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους στα 1830.

Με την έννοια αυτή, οι κωμωδίες του Καραγκιόζη και της παρέας του με τη γνωστή παρέλαση των «τύπων» κατάγονται από το βυζαντινό μιμικό θέατρο. Ο Καραγκιόζης και οι υπόλοιποι ήρωες του μπερντέ δεν κάνουν τίποτε άλλο παρά να μιμούνται πρόσωπα και καταστάσεις, με τον κύριο πρωταγωνιστή να αναλαμβάνει προθυμότατα όποια υπηρεσία και όποιο επάγγελμα του αναθέσουν, μιμούμενος ως χαρακτήρας τον κωμικό ήρωα της μεσαιωνικής φιλολογίας Θεόδωρο Πρόδρομο ή Φτωχοπρόδρομο.

Σε συνάρτηση με όλα τα παραπάνω, η κωμωδία του Καραγκιόζη έχει πολύ βαθιές ρίζες και διαθέτει μια πολύ μεγάλη παράδοση, για την αξία της οποίας όμως εκφράστηκαν κατά καιρούς και οι εξής επιφυλάξεις: «Αναμφίβολα, το λαϊκό Θέατρο Σκιών δημιούργησε κάποια παράδοση και εμφάνισε σημαντικούς καλλιτέχνες. Ωστόσο, κατά τη δική μας γνώμη, πολύ λίγο συντέλεσε στη διαμόρφωση του πνεύματος του σύγχρονου ελληνικού χιούμορ και οι εκτιμήσεις, που ανάγουν τον Καραγκιόζη περίπου ως τον “πατέρα” της σύγχρονης ελληνικής σάτιρας, είναι κάπως υπερβολικές. Το Θέατρο Σκιών, στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα, είχε απήχηση σε λαϊκά στρώματα του πληθυσμού, καλύπτοντας με τον τρόπο του την παντελή έλλειψη θεάτρων και άλλων λαϊκών θεαμάτων (π.χ., τσίρκο, όπερα, βαριετέ, κτλ.). Πιστεύουμε όμως πως συντέλεσε ελάχιστα στη διαμόρφωση της καλλιτεχνικής συνείδησης των σημαντικών συγγραφέων και λογοτεχνών» (Στ. Βαλούκου, Η Κωμωδία, εκδ. Αιγόκερως, Αθήνα 2001, σ. 519). Ο Βαλούκος, αμφισβητώντας τη συμβολή του Καραγκιόζη

«Πονηρός Πράκτωρ Καραγκιόζης»:

«Ο Πασάς αρρωσταίνει από μια σπάνια αρρώστια και ο γιατρός του δεν μπορεί να τον βοηθήσει. Ο Καραγκιόζης, μαρμπέρης και πρακτικός γιατρός, που καλείται να τον γιατρέψει, εκμεταλλεύεται τη γνωριμία του με τον Πασά: από τη μια πλευρά, προθυμοποιείται να μεταφέρει μια επιστολή του Νιόνιου στην αγαπημένη του Ζαχρέ, την κόρη του Βεληγκέκα, και από την άλλη, δεν διστάζει να πουλήσει το σεράι στον Μπαρμπαγιώργο, που έρχεται να εγκατασταθεί στην πόλη. Στο τέλος, μαζί με το Κολλητήρι, φεύγει στο Διάστημα. Γυρισμένη σε μια εποχή που οι περιπέτειες των μυστικών πρακτόρων ήταν της μόδας, η ταινία (πέραν του τίτλου της, δεν έχει καμιά σχέση με το είδος των ταινιών κατασκοπείας) δανείζεται στοιχεία από το αμερικανικό μπουρλέσκ και στηρίζεται στον αυτοσχεδιασμό των ηθοποιών, για να διασκευάσει για την οθόνη το έργο του Θεάτρου Σκιών Ο Καραγκιόζης Γιατρός» (Δ. Κολιοδήμου, Λεξικό Ελληνικών Ταινιών από το 1914 μέχρι το 2000, εκδ. Γένους, Αθήνα 2001, σ. 377).

στη «διαμόρφωση της καλλιτεχνικής συνείδησης των σημαντικών συγγραφέων και λογοτεχνών», εννοεί ειδικότερα την περίπτωση των κωμωδιογράφων.

Η γνώμη μας, ωστόσο, είναι εντελώς διαφορετική πάνω στο θέμα αυτό. Συγκεκριμένα, πιστεύουμε ότι οι επιρροές του Καραγκιόζη (πάνω στα έργα της νεοελληνικής κωμωδίας) είναι εμφανέστερες από την εποχή της «Βαβυλωνίας» στο νεοσύστατο νεοελληνικό κράτος μέχρι και την κινηματογραφική κωμωδία κατά τις τελευταίες δεκαετίες.

Οι κωμωδίες του ελληνικού κινηματογράφου διακρίνονται σε δυο βασικές κατηγορίες ως προς τη σχέση τους με τον Καραγκιόζη: Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τις κινηματογραφικές κωμωδίες, στις οποίες οι ηθοποιοί υποκρίνονται τους ίδιους τους ήρωες της τέχνης του Θεάτρου Σκιών, δηλαδή ενσαρκώνουν τον ίδιο τον Καραγκιόζη και την παρέα του, μέσα στον τρισδιάστατο χώρο και χωρίς τις δισδιάστατες σκιές. Αυτή η πρακτική έχει αξιοποιηθεί σε ηχογραφήσεις και ιδίως στο θέατρο με τον Καραγκιόζη να έχει ερμηνευτεί από ηθοποιούς όπως π.χ. η Κοτοπούλη, η Ραλλού Μάνου, ο Παπαγιαννόπουλος, ο Κατσαδράμης, ο Τσακίρογλου, ο Νέζερ, ο Λαζάνης και ο Βαμβακίδης. Στην ίδια κατηγορία εντάσσονται και ελάχιστες ελληνικές ταινίες. Μία αποκλειστικά τέτοιου είδους ταινία είναι η κωμωδία της εταιρείας Κλακ Φιλμ και του Γιώργου Παπακώστα, σε σενάριο Θόδωρου Τέμπου με τον τίτλο

Στην ταινία αυτή, οι φιγούρες του μπερντέ αποκτούν «σάρκα και οστά»: Καραγκιόζης ο ποιοτικός ηθοποιός Γιώργος Δάνης, αν και ο ίδιος δεν είχε διακριθεί γενικότερα σε κωμικούς ρόλους. Μπαρμπαγιώργος ο επιβλητικός και κατεξοχήν μεγάλος κωμικός Βασίλης Αυλωνίτης. Πασάς ο ογκώδης και σπαρταριστός Κώστας Δούκας (γνωστότερος και ως αφεντικό του μπακαλόγατου Χατζηχρήστου). Χατζηαβάτης

ο Γιάννης Φέρμης, τυποποιημένος σε ρόλους υπερευαίσθητου και καχεκτικού ανθρωπάκου. Βεληγκέκας ο Ζαννίνο, τυποποιημένος επίσης σε ρόλους αγροίκου και αγανακτισμένου επιτηρητή της τάξης. Ζαχρέ η ενζενί Ντίνα Τριάντη και Νιόνιος ο Τάκης Μηλιάδης. Η ίδια πρακτική, πάντως, συναντιέται σπανιότατα στις ελληνικές ταινίες, όπως π.χ. (αποκλειστικά και πάλι) στη βιντεοκωμωδία της Leon Film «Ο Καραγκιόζης» (1989) με τους Μπάμπη Ανθόπουλο και Κώστα Μακέδο ή στο φιλμ «Τσακιτζής, ο προστάτης των φτωχών» (1960) του Κώστα Ανδρίτσου, σε σενάριο Νίκου Φώσκολου, με τους Ανδρέα Μπάρκουλη (Τσακιτζής), Στέφανο Στρατηγό (Πασάς), Νάσο Κεδράκα (Καραγκιόζης) και Τάκη Μηλιάδη (Χατζηαβάτης).

Η δεύτερη κατηγορία ελληνικών ταινιών περιλαμβάνει κωμωδίες, οι ήρωες των οποίων έχουν δεχτεί επιρροές (συνειδητές ή ασυνειδητές και μικρές ή μεγάλες) από τις κωμικές φιγούρες του μπερντέ: Ο Λογοθετίδης ενέπνευσε και ερμήνευσε τύπους που ταίριαζαν με την ψυχοσύνθεση του Καραγκιόζη μέσα κυρίως από θεατρικές φόρμες. Παρόμοιο δρόμο ίσως να ακολουθούσαν και άλλοι ηθοποιοί του θεάτρου, όπως π.χ. οι Κοκκίνης, Αργυρόπουλος, Μαυρέας, Μάνος Φιλιππίδης κ.ά., αλλά πέθαναν πρόωρα και δεν πρόλαβαν τελικά την άνθιση του ελληνικού σινεμά. Ο Μακρής και ο Ζερβός ερμήνευσαν χαρακτήρες που ήταν κοντά στην αγαθή φύση του Μπαρμπαγιώργου, αν και σαν ηθοποιοί είχαν ταυτιστεί περισσότερο με το δράμα. Κοντά στον Μπαρμπαγιώργο, επίσης, κινήθηκαν ο Χατζηχρήστος, ο Δαμασιώτης και ο Τάσος Γιαννόπουλος, χωρίς όμως τη μυϊκή δύναμη του ορεσίβιου τσέλιγκα. Ο Ντίνος Ηλιόπουλος και ο Γιάννης Γκιωνάκης βρίσκονταν πιο κοντά στον πρωταγωνιστή Καραγκιόζη. Ο Γκιωνάκης όμως κινήθηκε κοντά και στον καρατερίστα και αργόστροφο Μορφονιό, όπως επίσης και οι Αντώνης Παπαδόπουλος, Νίκος Τσούκας, Γιάννης Φέρμης, Μιχάλης Μπούχλης, Γιάννης Βογιατζής, Φραγκίσκος Μανέλης,

Πέτρος Γιαννακός, Χρήστος Ευθυμίου, Σαπφώ Νοταρά, Ταυγέτη κτλ.. Ο Μίμης Φωτόπουλος κινήθηκε κοντά στον Καραγκιόζη, αλλά άντλησε και από τον Σταύρακα, τον οποίο όμως πιο πολύ μιμήθηκαν οι μάγκες Νίκος Φέρμας, Αθηνόδωρος Προύσαλης και Σταύρος Παράβας. Γενικότερα, οι γκάφες των Αυλωνίτη, Κωνσταντάρα, Σταυρίδη και Βουτσά κατατάσσουν τους κωμικούς αυτούς κοντά στον Καραγκιόζη, αλλά σε συνδυασμό και με στοιχεία από τον Νιόνιο. Ο Κωνσταντίνου, ο Μουστάκας, ο Πάντζας, ο Τσιτσόπουλος, ο Στολίγκας, ο Καλιβωκάς, ο Νικολαΐδης, ο Τσιβιλίκας, ο Γαβρηλίδης, οι Χριστοφοριδίδηδες, ο Γιάννης Μιχαλόπουλος, ο Δεμίρης, ο Ρηγόπουλος, ο Αλέκος Λειβαδίτης, ο Κάππης, ο Εξαρχάκος, ο Δεστούνης και εν μέρει ο Διανέλλος παρέπεμπαν στον Νιόνιο, τόσο ως συμπεριφορά αλλά και οπτικά. Οι Ξενίδης, Μηλιάδης, Μαλούχος, Κωνσταντόπουλος, Τζανετάκος, Βελέντζας, Τζεβελέκος, Κατσαδράμης, Πρωτοπαππάς αλλά και ο Νάσος Κεδράκας έπαιξαν ρόλους κοντά στον τύπο του Χατζηαβάτη. Ο Ρίζος επιβλήθηκε ως ο κοντός του σινεμά, ο Παπαζήσης ως Μανωλιός (το αντίστοιχο του κρητικού Μανούσου) και οι Γιάννης Σπαρίδης και Φίλιος Φιλιππίδης ως Αρμένηδες. Κοντά στον τύπο της Βεζιροπούλας ήταν οι ενζενί της οθόνης (π.χ. Βουγιουκλάκη, Καρέζη, Λάσκαρη, Φόνσου, Βαλσάμη, Γιούλη κ.ά.), στο πλάι πάντα των ζεν πρεμιέ (π.χ. Μπάρκουλης, Παπαμιχαήλ, Αλεξανδράκης κτλ.). Κοντά στον τύπο της Αγλαΐας ήταν η Νίτσα Τσαγανέα, η Γαρμπή και η Ζαφειρίου. Ως ποικιλόμορφη εξουσία του Πασά, οι

Δούκας, Τζενεράλης, Έξαρχος, Αργύρης, Διαμαντόπουλος, Ιωαννίδης, Καλλέργης, Παπαχρήστος, Στρατηγός, Αντρέας Φιλιππίδης, Πλατής, ο Χρήστος Τσαγανέας και ιδίως ο Διονύσης Παπαγιαννόπουλος. Μαζί τους στο ρόλο του Βεληγκέκα, οι Ζαννίνο, Καλογήρου, Μπισλάνης κ.ά., ενώ πιο πολύ σε ρόλο χαφιέ οι Σταρένιος, Μεντής, Αρτέμης Μάτσας.

στ) «ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΤΗΣ ΚΑΙ ΕΡΗΜΟΣΠΙΤΗΣ» (1963)

Η κινηματογραφική κωμωδία «Πονηρός Πράκτωρ Καραγκιόζης» παρουσιάζει τους ήρωες του νεοελληνικού Θεάτρου Σκιών να αποκτούν «σάρκα και οστά», έτσι ώστε οι ηθοποιοί της ταινίας να υποδύονται και να ενσαρκώνουν τον ίδιο τον Καραγκιόζη (Γιώργος Δάνης), τον ίδιο τον Χατζηαβάτη (Γιάννης Φέρμης), τον ίδιο τον Νόνιο (Τάκης Μηλιάδης) κ.ο.κ., μέσα από μια θεματική που λειτουργούσε, κατά κάποιον τρόπο, ως μία συρραφή από διάφορα αποσπάσματα γνωστών κωμωδιών του μπερντέ και ξεκινώντας

με χασαποσέρβικο και με φιγούρες επί της ίδιας της σκηνής (σύμφωνα με το σχετικό υλικό από τα εισαγωγικά γράμματα της ταινίας).

Ωστόσο, η πρακτική αυτή εφαρμόστηκε πολύ σπάνια στις κωμωδίες του παλιού ελληνικού κινηματογράφου. Αυτό που παρατηρήθηκε, κατά κύριο λόγο, ήταν η άμεση μόνο επίδραση της ελληνικής κινηματογραφικής κωμωδίας από τους τύπους του Καραγκιόζη σε επίπεδο ερμηνειών και σε επίπεδο θεματολογίας, για την οποία θεματολογία αξίζει να παραθέσουμε μια άποψη του Ανανίδη για μια πιο παλιά σχετική θέση της Μητροπούλου: «Η Αγλαΐα Μητροπούλου σημειώνει ότι: “οι ελληνικές κωμωδίες μιμούνται τη θεματική των αμερικανικών κωμωδιών των δεκαετιών του '30 και του '40 και δεν δανείζονται στοιχεία από τον Καραγκιόζη”. Η άποψη αυτή μας φαίνεται λίγο μονομερής. Ναι μεν υπάρχουν κάποια κοινά στοιχεία με αμερικάνικες κωμωδίες του Κάπρα ή του Κιούκορ, πιστεύουμε όμως ότι οι ελληνικές κωμωδίες χρησιμοποιούν περισσότερο το θέμα του Θεάτρου Σκιών που είναι η κοινωνική και οικονομική διαφορά, παρά την αντίθεση αρσενικού και θηλυκού ή τη διαφορά μορφωτικού επιπέδου που διαπραγματεύονται περισσότερο οι χολιγουντιανές ταινίες» (Α. Ανανίδης, Από τον Καραγκιόζη στον Βέγγο, εκδ. Αιγόκερως, Αθήνα 2007, σ. 70).

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η ελληνική κινηματογραφική κωμωδία άντλησε κυρίως από το Θέατρο Σκιών, αφενός θεματικά και αφετέρου σε επίπεδο επιδράσεων των Ελλήνων ηθοποιών από τους κωμικούς τύπους του Καραγκιόζη. Η αντιπροσωπευτικότερη σχετική περίπτωση για τον κινηματογράφο είναι ίσως αυτή του κωμικού ηθοποιού Θανάση Βέγγου (1927-2011). Κατά την προσωπική μας άποψη μάλιστα, θεωρούμε ότι η πλέον αντιπροσωπευτική κωμωδία του Βέγγου (σε σχέση με τον Καραγκιόζη) είναι η κωμωδία «Πολυτεχνίτης και Ερημοσπίτης» (1963) του Αλέκου Σακελλάριου.

Βεβαίως, είχαν γυριστεί (μέχρι τότε) πολλές ακόμα ταινίες με πρωταγωνιστή τον Βέγγο, αλλά η σχέση του με τον Καραγκιόζη δεν είχε προσδιοριστεί ακόμα με σαφήνεια και πέρα από την απλή

οπτική ομοιότητα αυτών των δύο ηρώων, λόγω της φαλάκρας και γενικά λόγω της κοινής (άσχημης φαινομενικά αλλά αστείας και καλόψυχης κατά βάθος) μουτσούνας. Στις πιο πολλές από τις προγενέστερες ταινίες του, ο Βέγγος παίζει δευτέρους ρόλους ή έχει πρωταγωνιστικό ρόλο που δεν έχει ακόμα σφυρηλατηθεί, όσο χρειάζεται, στις δομές και φόρμες του Καραγκιόζη.

Σε κάποιες προγενέστερες ταινίες, πάλι, ο Βέγγος συνθέτει μεν δίδυμο με τον Βασίλη Διαμαντόπουλο («Ψηλά τα χέρια, Χίτλερ»), με τον Νίκο Σταυρίδη («Οι δοσατζήδες») ή κυρίως με τον Φραγκίσκο Μανέλλη στο εύθραυστο κωμικό

δίδυμο που πλάσανε μαζί ως «Μήτρος και Μητρούσης», αλλά ο Σακελλάριος είναι αυτός που, κατά τη γνώμη μας, συλλαμβάνει ορθότερα από όλους την «καραγκιόζικη» προέλευση του Βέγγου. Είναι βέβαιο ότι ο Βέγγος προσέδωσε ακόμα πιο κινηματογραφικό χαρακτήρα στο ρόλο του (με την πάροδο των χρόνων) και με έντονες επιρροές από τις κωμωδίες του αμερικάνικου κινηματογράφου και ιδίως από τις βωβές κωμωδίες, δίνοντας έμφαση στα οπτικά τεχνάσματα του Μπάστερ Κήτον ή του Τσάρλι Τσάπλιν, από τον οποίο μάλιστα δανείστηκε και το έντονο συγκινησιακό στοιχείο για τον τρικυμιώδη έρωτα του Θανάση με κάποια ωραία κοπέλα και μολονότι το τελευταίο ερωτικό στοιχείο είναι κάτι που λείπει από τον Καραγκιόζη. Τα δεδομένα αυτά τελειοποιούνται στην ταινία «Ένας ξένοιαστος παλαβιάρης» (1971) του Ερρίκου Θαλασσινού. Στο έργο αυτό, πέρα από τη σισύφεια μοίρα του Καραγκιόζη να αλλάζει τα επαγγέλματα σαν πουκάμισα, ο σεναριογράφος Γιώργος Λαζαρίδης πετυχαίνει άμεσες αναγωγές στον Καραγκιόζη μέσα από: α) τον τρόπο που συστήνεται ο Βέγγος ως Καραγκιόζης, β) τον αυτοσχέδιο Καραγκιόζη που παριστάνει σωματικά ο ίδιος, γ) τις άθλιες συνθήκες διαβίωσης του Βέγγου και δ) τον μπερντέ με τις κρεμασμένες φηγούρες του Γενεράλη υπό τον ήχο του χασαποσέρβικου σε κάποιο πλάνο.

Επιστρέφοντας στην ταινία του 1963, θα παρουσιάσουμε αρχικώς την υπόθεσή της, χρησιμοποιώντας το όνομα του Καραγκιόζη αντί για το όνομα του Βέγγου: «Ο Καραγκιόζης έρχεται στην Αθήνα από το νησί του, για να βρει μια καλή δουλειά. Χρησιμοποιώντας πολιτικό μέσο, βρίσκει δουλειά αρχικώς σε ένα εστιατόριο. Οι πελάτες του είναι ένας μάγκας, ένας κουφός και ένα ζευγάρι με ένα κακομαθημένο αγοράκι. Οι απαιτήσεις των πελατών αυτών και κυρίως η άρνηση του παιδιού να φάει, εκνευρίζουν τον άπειρο Καραγκιόζη και τον οδηγούν στο να τρίψει τα μούτρα του παιδιού με ένα πιάτο μακαρόνια. Ο Καραγκιόζης σερβιτόρος απολύεται και διώχνεται βιαίως. Επόμενο επάγγελμα είναι διαιτητής αγώνων μποξ, μια δουλειά όμως στην οποία μπαίνει με την υπόγεια συμφωνία να μεροληπτήσει υπέρ του αδύναμου αθλητή. Η διαιτητική νοθεία εξαργιώνει

το κοινό και ο διαιτητής τρώει το ξύλο της χρονιάς του ακόμα και από τον ευνοούμενο μποξέρ. Ο Καραγκιόζης κατόπιν επικαλείται τον οίκτο για να βρει δουλειά. Ένας φαρμακοποιός τον προσλαμβάνει για βοηθό του, αλλά μόλις μένει μόνος του ο Καραγκιόζης, τα κάνει θάλασσα και φεύγει και πάλι με μαυρισμένο μάτι. Χωρίς να γνωρίζει και πάλι τη δουλειά, αναλαμβάνει το φωτογραφείο

μιας χήρας, αλλά πέφτει από γκάφα σε γκάφα. Καταφεύγει μετά στο πιο εύκολο και λιγότερο απαιτητικό, όπως εσφαλμένως νομίζει, πόστο του αστυνόμου. Τα παρατάει όλα, ποντάρει μάταια σε έναν καλό γάμο και τελικά γυρίζει στο νησί του, προχωρώντας σε μία άμεση καταγγελία εναντίον της αστυφιλίας».

Είναι φανερό ότι έχουμε να κάνουμε με μια σπονδυλωτή κωμωδία, η οποία αποτελείται συνολικά από έξι μικρές ιστορίες, με κοινό συνδετικό κρίκο τους τον Καραγκιόζη και την προσπάθειά του να στεριώσει σε μια δουλειά, για να φάει ψωμάκι. Οι ιστορίες αυτές θα μπορούσαν να έχουν τους τίτλους: «Ο Καραγκιόζης σερβιτόρος», «Ο Καραγκιόζης διαιτητής αγώνων μποξ», «Ο Καραγκιόζης φαρμακοποιός», «Ο Καραγκιόζης φωτογράφος», «Ο Καραγκιόζης αστυνόμος» και «Ο Καραγκιόζης γαμπρός». Τα σενάρια των ιστοριών αυτών είναι άνισα μεταξύ τους. Τα καλύτερα, κατά την άποψή μας, είναι τα δύο πρώτα του σερβιτόρου και κυρίως του διαιτητή, με τα οποία η ταινία απογειώνεται από την αρχή, για να πέσει κάπως ως προς το ρυθμό της με τα κατοπινά σκετς και κυρίως με τα δύο τελευταία, στα οποία είναι εμφανές ότι δεν υπάρχει η αρχική ένταση και σπιρτάδα. Όμως, επειδή η αρχή είναι το ήμισυ του παντός, η ταινία έχει κατακτήσει από την πρώτη κιόλας στιγμή το θεατή και η μετέπειτα κοιλιά της δεν φαίνεται ικανή να χαλάσει το συνολικά καλό αποτέλεσμα.

Αυτό που έχει σημασία πάντως, είναι να δούμε τον Καραγκιόζη-Βέγγο σε σχέση με τα επαγγέλματά του. Είναι πρόθυμος για όλα, γιατί θέλει να στεριώσει κάπου και να φάει ψωμάκι. Αναλαμβάνει πρόθυμα όλες τις δουλειές, ακόμα και αν δεν τις γνωρίζει. Όμως στερείται υπομονής ως σερβιτόρος. Ως διαιτητής, δρα παρασκηνιακά και τα κάνει θάλασσα, επειδή η νοθεία του είναι ερασιτεχνικά στημένη, ειδικά μάλιστα αν πρέπει να κερδίσει πάση θυσία ο χειρότερος. Ως φαρμακοποιός

είναι μια σκέτη αποτυχία, ακριβώς επειδή είναι άσχετος. Ως φωτογράφος είναι επίσης άσχετος και πέφτει από γκάφα σε γκάφα. Ως αστυνομικός, είναι μεν φιλότιμος, αλλά καταλαβαίνει ότι είναι λίγος. Ως εραστής είναι απλώς το θύμα. Με λίγα λόγια, είναι ο φιλότιμος Έλληνας που για να επιβιώσει, επικαλείται τη ρήση: «Στην Ελλάδα είσαι ό,τι δηλώσεις». Οι γκάφες του βεβαίως έχουν σαν σκοπό το γέλιο. Στο τέλος, όμως, δηλώνει ρητά και κατηγορηματικά: «Εδώ (ενν. στο νησί) αν κάτσεις και δουλέψεις, θα φας ψωμάκι. Στην Αθήνα, το ψωμάκι είναι δύσκολο. Η καρπαζιά είναι εύκολη».

Κλείνοντας, θα θέλαμε να προβούμε σε πολύ σημαντική διευκρίνιση. Ορισμένοι θεωρούν ότι οι κωμικές κατεργαριές του Καραγκιόζη (εναντίον της εξουσίας)

τον κάνουν να διαφέρει από τον ηθικότερο Βέγγο, τον «καλό μας άνθρωπο». Η άποψη αυτή όμως είναι λανθασμένη, ακριβώς επειδή «ο καλός μας άνθρωπος» προβαίνει σε παρόμοιες κομπίνες, προκειμένου να επιβιώσει, π.χ. ως διαρρήκτης στον «Ηλία του 16ου», ως κομπιναδόρος θυρωρός στον «Παπατρέχα» ή ακόμα και σαν κλέφτης στο «Θανάση, πάρε το όπλο σου», ενάντια όμως πάντοτε στο κακόψυχο αφεντικό του. Με άλλα λόγια, Βέγγος και Καραγκιόζης επιδίδονται, όταν χρειάζεται, στις ίδιες ακριβώς «νοθείες» σε βάρος του ισχυρού, με κοινό τόπο αναφοράς ακόμα και το ίδιο το χασαποσέρβικο στις κωμωδίες: α) «Βοήθεια! Ο Βέγγος φαλακρός πράκτωρ 000» του Θανάση Βέγγου (συνοδεία φιγούρας) και β) «Το Μεγάλο Κανόνι» του Πάνου Γλυκοφρύδη (σε μεγάλη θεατρική σκηνή).

ΖΟΥΜΕ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΠΟΛΕΜΟ

ΤΕΛΟΙΟΤΡΑΦΙΑ ΤΙΟΥΡΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΥ

Ναστραντίν Χότζα

ΕΥΤΡΑΠΕΛΕΣ
ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Επιμέλεια: Πάνος Καπετανίδης

55. - ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΠΛΗΡΩΜΕΝΗ

Ένας Διοικητής περνούσε κάποτε από το χωριό του Νασρ-εν-Ντιν Χότζα και οι χωρικοί στείλανε αυτόν, για να τον προσφωνήσει και να του προσφέρει τα σεβάσματά τους.

Ο Διοικητής βλέποντας τη μούρη του Νασρ-εν-Ντιν και όλο του το παρουσιαστικό, τον πήρε για άνθρωπο βλάκα και είπε περιπαιχτικά:

- Μωρέ, δεν βρήκανε κανέναν άνθρωπο να μου στείλουνε, μόνο μου έστειλαν εσένα;

- Τους ανθρώπους, αφέντη μου, απάντησε αμέσως ο Χότζας, τους στέλνουνε στους ανθρώπους και εμένα με έστειλαν σε σένα...

56. - ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ

Μια νύχτα, ο Νασρ-εν-Ντιν Χότζας ξύπνησε ξαφνικά και είδε πως είχε κοπριστεί, ενώ κοιμόταν.

Ταράχτηκε πολύ και έπεσε σε αμηχανία, γιατί ντρεπόταν τη γυναίκα του και δεν ήξερε πώς να της το πει.

Τέλος, του 'ρθε μια ιδέα και ξυπνώντας την με τρόπο, της είπε:

- Αχ! Γυναίκα! Είδα απόψε ένα όνειρο τόσο φρικτό και φοβερό που ακόμα τρέμω.

- Τι όνειρο είδες, Χότζα μου;

- Είδα τρεις ψηλούς μιναρέδες, τον έναν επάνω στον άλλον και στην κορφή του τρίτου ένα αυγό και πάνω στο αυγό μια βελόνα και πάνω στη βελόνα ένα τραπέζι και πάνω στο τραπέζι καθόμουνα εγώ και έβγαζα, λέει, γοερές κραυγές, γιατί το τραπέζι κουνιόταν πέρα δώθε και είχε φόβο κάθε στιγμή να γείρει, από το ένα μέρος και να πέσω, όπου αν έπεφτα, από τόσο ύψος, δίχως άλλο θα έσκαζα σαν ρόδι.

- Πω! Πω! Άνδρα μου!, ξεφώνησε η γυναίκα με ανατριχίλα. Εγώ, αν έβλεπα ένα τέτοιο όνειρο, δίχως άλλο θα τα 'κανα πάνω μου από το φόβο μου.

- Πάνω-κάτω, γυναίκα, και εγώ το ίδιο έπαθα, είπε ο Χότζας. Μόνο, σήκω τώρα και κοίταξε πώς θα τα διορθώσεις, για να μην το πάρουν μυρωδιά οι γειτόνοι.

57. - ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ ΣΤΟ ΠΗΓΑΔΙ

Μια νύχτα, ο Νασρ-εν-Ντιν κατέβηκε να βγάλει νερό από το πηγάδι και εκεί που έσκυβε για να ρίξει τον κουβά, είδε την αντανάκλαση του φεγγαριού μέσα στο νερό.

- Μπα, είπε, το φεγγάρι έπεσε μέσα στο πηγάδι! Πρέπει να το βγάλουμε!

Και δένοντας ένα τσιγκέλι στην άκρη του σχοινοῦ, το έριξε στο πηγάδι.

Βασανίστηκε κάμποση ώρα,

ώσπου, τέλος, το τσιγκέλι πιάστηκε σε μια πέτρα.

- Α! Μπράβο! Το πιάσαμε! Τώρα κουράγιο!, είπε ο Χότζας και άρχισε να τραβά με δύναμη το σχοινί.

Μα, ενώ το τραβούσε, έσπασε το σχοινί και ο Χότζας έπεσε ανάσκελα στη γη και την ίδια στιγμή είδε το φεγγάρι στον ουρανό.

- Α! Δόξα τω Θεώ!, αναφώνησε. Κοπιάσαμε πολύ, μα τουλάχιστον βάλουμε το φεγγάρι πάλι στη θέση του.

58. - ΠΛΕΜΟΝΙ ΚΑΙ ΓΕΡΑΚΙ

Μια μέρα, ο Χότζας αγόρασε στην αγορά πλεμόνι και γύριζε σπίτι του.

Κει που πήγαινε, ένα γεράκι άρπαξε το πλεμόνι από τα χέρια του και πέταξε.

Ο Νασρ-εν-Ντιν στάθηκε με ανοιχτό το στόμα και κοίταξε σαστισμένος το γεράκι, που ολοένα πήγαινε πιο ψηλά.

Έξαφνα, αρπάζει από κάποιον που περνούσε, ένα πλεμόνι που κρατούσε και αυτός στα χέρια του και ανεβαίνει πάνω σε μια πέτρα.

- Σε καλό σου, Χότζα! Τι κάνεις εκεί; του φωνάζει ο άνθρωπος.

- Δοκιμάζω, αν μπορώ να γίνω και εγώ γεράκι, απάντησε ο Χότζας.

59. - ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΓΥΡΙΣΤΡΑ ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ

Κάποιος, μια μέρα, είπε στον Νασρ-εν-Ντιν Χότζα:

- Η γυναίκα σου, γυρίζει από το ένα σπίτι στο άλλο!

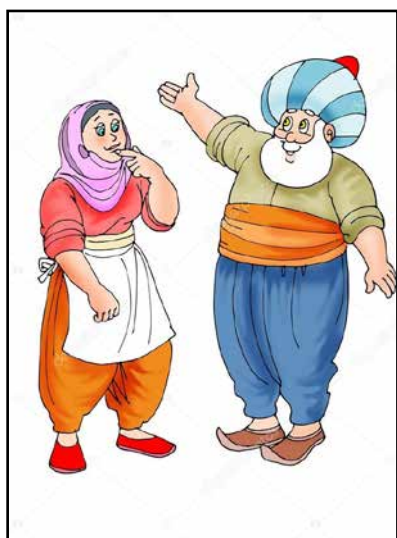
- Ε! Τότε, θα έρθει και στο δικό μου, απάντησε ο Χότζας.

60. - Η ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

Μια μέρα, κάποιος περιδιαβάζοντας στην αγορά, αντάμωσε του Νασρ-εν-Ντιν και τον ρώτησε:

- Τι ημερομηνία έχουμε σήμερα;

- Δεν ξέρω τέτοιο πράγμα, απάντησε ο Χότζας. Ούτε το αγόρασα, ούτε το πούλησα ποτέ μου.

61. - Ο ΝΑΥΛΟΣ

Μια μέρα, ενώ ο Νασρ-εν-Ντιν καθόταν μέσα σε μια βάρκα, στην όχθη ενός ποταμού, του ήρθαν οχτώ δερβισάδες και τον παρακάλεσαν να τους περάσει στην άλλη όχθη.

- Τι θα μου δώσετε; τους ρώτησε ο Χότζας.

- Ένα δίγροσο ο καθένας. Καλά δεν είναι;

- Καλά.

Και αφού τους έβαλε μέσα στη βάρκα, άρχισε να κωπηλατεί.

Μα, ενώ ήσαν ακόμα στη μέση του ταξιδιού τους, η βάρκα έγειρε ξαφνικά από τη μια πάντα και ένας από τους δερβισάδες, που δεν κρατιόταν καλά, έπεσε μέσα στο ποτάμι και παρασύρθηκε από τα νερά.

Οι άλλοι δερβισάδες άρχισαν να φωνάζουν και να τα βάζουν με τον Χότζα.

- Βρε, τι ουρλιάζετε έτσι;, τους είπε εκείνος. Δεν έχετε παρά να με πληρώσετε ένα ναύλο λιγότερο.

62. - «ΠΩΣ ΣΩΘΗΚΕ!»

Μια μέρα, ο Νασρ-εν-Ντιν έχασε το γάιδαρό του και ψάχνοντας στους δρόμους για να τον βρει, ρωτούσε τους διαβάτες μήπως τον είδαν και την ίδια στιγμή επαναλάμβανε: «Δόξα να 'χει ο Θεός! Δόξα να 'χει ο Θεός!».

- Γιατί δοξάζεις τον Θεό, Χότζα;, τον ρώτησε τότε κάποιος.

Απάντησε:

- Δοξάζω τον Θεό που δεν έτυχε να τον έχω καβάλα, αλλιώςτικά θα ήμουν και

εγώ χαμένος τώρα. Μωρέ, πώς σώθηκα!

63. - ΓΥΡΙΖΕΙ ΝΑ ΒΡΕΙ ΤΟΝ ΥΠΝΟ ΤΟΥ

Ένα βράδυ, ο Νασρ-εν-Ντιν, έχοντας αϋπνία, βγήκε κατά τα μεσάνυχτα από το σπίτι του και γύριζε στους δρόμους.

Έξαφνα, τον συναντά ένας γαφίρης (νυχτοφύλακας) και του λέει:

- Ε! Κύριε! Τι θέλεις έξω στους δρόμους τέτοια ώρα;

- Μου έφυγε ο ύπνος μου και γυρίζω να τον βρω, απάντησε ο Χότζας.

64. - ΤΙ ΣΑΣ ΝΟΙΑΖΕΙ ΓΙΑ ΤΗ ΧΗΝΑ

Κάποιοι, μια μέρα, που κουβέντιαζαν με τον Νασρ-εν-Ντιν Χότζα, του είπαν:

- Μια χήνα περνά.

- Τι με νοιάζει;, είπε ο Χότζας. Του είπαν πάλι:

- Στο σπίτι σου την πάνε!

- Τι σας νοιάζει;, τους είπε.

65. - ΔΑΝΕΙΟ ΚΑΙ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ

Κάποτε, ένας φίλος του Χότζα, του ζήτησε δανεικά λίγα χρήματα με λίγη προθεσμία. Του απάντησε ο Χότζας:

- Χρήματα δεν μπορώ να σου δώσω, μα, επειδή είσαι φίλος μου, προθεσμία σου δίνω όση θέλεις.

66. - ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ ΣΤΟ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ

Ένα απόγευμα, ο Χότζας, περνώντας έξω από ένα νεκροταφείο, μπήκε μέσα, ξάπλωσε σε ένα παλιό μνημούρι, ακριβώς πλάι στο δρόμο, έκλεισε τα μάτια του και έκανε το νεκρό, για να δει αν θα κατέβαιναν οι δυο άγγελοι, για να τον κρίνουν.

Σε λίγο, άκουσε ήχο κουδουνιών και νομίζοντας πως στα αλήθεια κατέβαιναν οι άγγελοι, πετάχτηκε έξω από το μνήμα. Μα, εκείνη τη στιγμή, περνούσαν από εκεί μερικοί αγωγιάτες με τα μουλάρια τους και τα κακόμοιρα τα ζώα, βλέποντάς τον

να πετιέται σαν σκιάχτρο έξω από το μνήμα, τρόμαξαν και σκόρπισαν κάτω στο διπλανό λιβάδι.

Οι αγωγιάτες, αναμμένοι από το θυμό, πλησίασαν στον Χότζα και του είπαν:

- Ποιος είσαι, μωρέ, συ;
- Πεθαμένος είμαι, αποκρίθηκε ο Χότζας, και βγήκα στον κόσμο να διασκεδάσω λιγάκι.
- Στάσου να σε διασκεδάσουμε εμείς καλά, είπαν οι αγωγιάτες, που έπεσαν επάνω του με τις μαγκούρες τους και τον κάνανε παστό από το ξύλο.

Όταν το βράδυ ο Χότζας γύρισε στο σπίτι του, ελεεινός και μόλις μπορώντας να σύρει τα πόδια του, η γυναίκα του, του είπε:

- Χότζα μου, τι έπαθες, τι έχεις, πού ήσουν και μου ήρθες σε αυτό το χάλι;
- Άσε με, μωρή γυναίκα!, απάντησε ο Χότζας. Να! Πέθανα και ήμουνα στον τάφο.
- Τι λες, μωρέ Χότζα;, είπε με θαυμασμό η γυναίκα. Και τι έχει στον άλλον κόσμο; Είπε ο Νασρ-εν-Ντιν:
- Αν δεν τρομάξεις τα μουλάρια και αν δεν γελάς τους αγωγιάτες, τίποτα δεν έχει.

67. - ΤΑ ΣΤΟΛΙΔΙΑ ΤΟΥ ΣΠΙΤΙΟΥ

Κάποτε, ο Νασρ-εν-Ντιν, μπαίνοντας σε μια μεγάλη πόλη, είδε από έξω τα ωραία της υδραγωγεία και ρώτησε:

- Τι είναι αυτά;
- Είναι της πατρίδας μας τα στολίδια, του είπε κάποιος από τους κατοίκους.
- Ωραία, μα τον Θεό! αναφώνησε ο Χότζας. Και εγώ σαν γυρίσω στο σπίτι μου, θα του χτίσω τέτοια στολίδια.

**Ο ΜΑΡΚΟΣ ΖΕΡΒΑΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ
ΤΟΥ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ**

του Θωμά Αθ. Αγραφιώτη

Το πολύτιμο βιβλίο του Μάρκου Ζέρβα «Φίλος Film 1939-1977: Ο Μύθος και η Πραγματικότητα» (εκδόσεις Άγκυρα, Αθήνα 2003) είναι ίσως το μόνο βιβλίο που αποπειράται να εμβρύνει στην ιστορία της μεγαλύτερης και σπουδαιότερης ελληνικής κινηματογραφικής εταιρείας, χωρίς να περιοριστεί σε συναισθηματικές αναμνήσεις ή σε απλές καταγραφές.

Ο Μάρκος Ζέρβας, γνωστός ως όνομα και από τους τίτλους γραμμάτων των ταινιών της Φίλος Φιλμ, αφηγείται με απλό, λιτό και λαϊκό τρόπο την ιστορία μιας ζωής, της δικής του, παράλληλα με την ιστορία της Φίλος Φιλμ, του κινηματογραφικού Φίλου, αλλά και της ελληνικής ιστορία από πολιτικούς, κοινωνικούς, πολιτισμικούς, καλλιτεχνικούς κτλ.

Είναι γεννημένος (προφανώς αφηγητής πράγματι ο Μάρκος Ζέρβας και θυμάμαι το καλοκαίρι του 2003 έχει κυκλοφορήσει το βιβλίο του εκδόσεις Άγκυρα) με το συγγραφέα του να πεθαίνει (σε ηλικία 83 ετών) μετά από την επίσημη παρουσίαση βιβλίου του. Είχε γίνει μάλλον τότε αναφορά και στα δελτία ειδήσεων του Mega Channel.

Από τις γλαφυρές αφηγήσεις του Μάρκου Ζέρβα σταχυολογούμε τρεις ιδιαίτερες αναφορές που κάνει στην τέχνη του νεοελληνικού Θεάτρου Σκιών. Οι δύο πρώτες αναφέρονται στο έτος 1939 και έχουν να κάνουν με την τεχνική, την ιστορία και τη θεματική της τέχνης του Καραγκιοζή, ενώ η τρίτη του αναφορά γίνεται πάνω σε μια συζήτηση για την υψηλού κόστους ταινία «Ρόιντερ», η οποία όμως τελικά δεν γυρίστηκε ποτέ (1970). Ο Ζέρβας αναγκάζεται εν προκειμένω να προβεί σε μια τεχνική (και καλλιτεχνική) σύγκριση ανάμεσα στο Θέατρο Σκιών και τον κινηματογράφο, ιδίως πάνω στα θέματα του κόστους και της διεύθυνσης παραγωγής. Είναι προφανές το ότι ο Μάρκος Ζέρβας σέβεται την τέχνη του Καραγκιοζή, μέσα όμως από μια ακριβοβόλαια διεξοδική αναφορά. Αναλυτικότερα:

Α) «Το τραμ κινείται με σιδερένιους τροχούς πάνω σε σιδερένιες ράγες που ουσιαστικά

ΛΕΣ ΚΑΙ ΗΤΑΝ ΧΘΕΣ:

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ 43ου ΤΕΥΧΟΥΣ

(Ιανουάριος 2023)

**Τέσσερις
εικόνες μιλάνε
όσο 4.000
λέξεις...**

**ΜΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
ΜΕ ΤΟΝ ΜΙΧΑΗΛ ΖΑΧΑΡΗ
ΤΟΥ Κωνσταντίνου Τσιγαρά**

Η αγάπη μου για τον Καραγκιοζή με οδήγησε σε πολλές μονοπλευρικές συζητήσεις, παλαιών και νέων. Ένα απ' αυτά τα μονοπάτια με έφερε σε συναντήματα με τη δουλειά του Μιχάλη Ζαχαρή, ενός νέου καλλιτέχνη, ο οποίος εδούλε ν' αφηθεί για λίγο τις αγαπημένες του φθορές και να συζητήσει μαζί μου σχετικά με την αγαπημένη μας τέχνη. Δυστυχώς η συζήτηση αυτή δεν διεξήχθη στη μόνιμη σκηνή του Μιχάλη στη Νίκαια, πραγματοποιήθηκε δι' αλληλογραφίας... Μιχάλη σου σ' ευχαριστώ, θα ήθελα να μας πεις πως ξεκίνησες και τι ήταν αυτό που σε πρωτοέκλεισε στην παραδοσιακή μας τέχνη. Αγαπητέ φίλε Κωνσταντίνε, σε χαίρω και σου μεταφέρω θερμούς χαιρετισμούς από την όμορφη Αθήνα!

Με την τέχνη του Θεάτρου Σκιών ασχολούμαι από πολύ μικρό, από την ηλικία των τεσσάρων-πέντε ετών βλέποντας για πρώτη φορά Καραγκιοζή στην πλατεία του Αγίου Γεωργίου στον Κορυδαλλό, ξεκινάει έναν μάτσο, μου ο Σωτήρης ο Χαρίδημος, ο οποίος και θεωρούσε Καραγκιοζοπαίκτη Χρήστο Χαρίδημο και αδελφός του Γιώργου... Αυτός ήταν ο άνθρωπος που με έκανε να δω τον Καραγκιοζή με διαφορετική ματιά...

Πότε πρωτοπαίξατε επαγγελματικά;
Επαγγελματικά από την ηλικία των 11-12 χρόνων.
Βλέποντας τις μαρμαίρες δουλειές σου, Μιχάλη, παρατηρεί κανείς όμορφες δημιουργίες, οι οποίες είναι πρωτότυπες. Υιοθετείς ένα δικό σου ύφος το οποίο υποστηρίζεις μέχρι σήμερα.
Ακριβώς! Δεν υπάρχει κανένα νόημα να αναμασσώ τα ίδια ακριβώς πράγματα, τα οποία διδάχτηκα... Ενώπιον μια κούβια από το στόμα του δασκάλου μου: "Έγώ σας δίνω μία καρφίτσα, αν αυτή την καρφίτσα την πιάς λίγο παραπάνω, τότε μόνο θα έχεις καρφίτσα κέφι. Πιο κάτω πιάς το έχω καρφίτσα και ακόμα παραπάνω για το καλύτερο ληγανόζουμι... Εξάλλου πρέπει να ομολογήσουμε ότι η τέχνη μας είναι ένας διαρκής αγώνας... Κανείς δεν είναι τέλειος!

Η τέχνη αλλάζει μέσα στο χρόνο, παρατηρείς δηλαδή αλλαγές στην θεματολογία των παραστάσεων... Στο καινό το ίδιο.
Σωστά, Αλλάζουμε τα χρόνια... Ο κόσμος άλλες απαιτήσεις έχει τότε και άλλες έχει τώρα... Ο τι "κίτρινος" πρέπει να έχει ως βάση την παράδοση. Στην πρώτη καρφίτσα να καταλάβεις κάθισα και έγραφα το έργο "Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ ΚΑΙ Ο ΚΟΡΟΝΙΟΣ", το οποίο ξεπέρασε ένα εκατομμύριο προβολές στο YouTube... Άρασε πολύ στον κόσμο και δεν σου κούβια ότι πολλοί φίλοι του Καραγκιοζή με έμαθαν από αυτή την παράσταση. Ήταν κάτι επικαιρό, από τα όμορφα... Ήταν βιβλίο σταθμίστη στην παράδοση... Δεν ξέρω όμως, Σωτήρη, κανένα που στο YouTube υπάρχουν πάνω από 100 παραστάσεις! Και έγραψα κλασικά και δικά μου.

Δεν θα παρατηρήσουμε δηλαδή ποτέ σ' ένα καραγκιοζοθέατρο σήμερα (οιούδη στο Καραγκιοζοπαίκτη) να υπάρχει δίπαυση προσώχης;
Πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί στο τι παρουσιάζουμε και επιτέλους να καταλάβουμε την εποχή, στην οποία βρισκόμαστε... Όταν έρχεται ο θεατής και πληρώνει (και αυτό είναι πολύ σημαντικό), πληρώνει για να έρθει να με δει. Δεν υπάρχει να του παίρνω χρήματα και να τον κοροϊφώ! Εκείνη τη στιγμή έχω ένα μεγάλο φορτίο... Να ψυχαγωγώω όχι μόνο το μικρό παιδί αλλά και όλη την οικογένεια! Ο Καραγκιοζής μου απευθύνεται σε όλο τον κόσμο...

Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ

Μηνιαία ανεξάρτητη-αδέσμευτη ηλεκτρονική έκδοση σε θέματα Θεάτρου Σκιών, σάτιρας και ευρύτερης ενημέρωσης
Περίοδος Α' Τεύχος 43 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2023

2023

**«ΕΛΛΗ ΛΑΜΠΕΤΗ & ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΟΡΝ:
ΒΙΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ»
του Θωμά Αθ. Αγραφιώτη**

Κλείνουν φέτος σαράντα και είκοσι πέντε χρόνια από τότε που η Έλλη Λαμπέτη και ο Δημήτρης Χορν (αντίστοιχα) άφησαν τα γκόσμια και πήρασαν στην αιωνιότητα.
Η Έλλη Λαμπέτη ξεκίνησε την κινηματογραφική της δράση κατά το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1940, με ιανίνα υπηλαστική, μια που της πάλαι και που δεν παύουν να έχουν ιστορική κίρνιαση (π.χ. «Παπαφύλη ημερών») με την αγωγή της δεκαετίας του 1950, η Έλλη Λαμπέτη επίσης ταινία (και μεγάλη τότε εμπορική επιτυχία) με τον τίτλο «Μετωπία Αρσινόγυνα».

Κατόπιν με την ευχέρεια και γοητεία του Κωνσταντίνου του «Κωνσταντίνου Σύντημα» του Μιχάλη Κακογιάννη (1954), αφηλαστική και τις κλειστάς του (ήταν πολύ σημαντικό γεγονός) η συνεργασία της άρχισε να αποκτάει και η κινηματογραφική της καριέρα τόσο της Έλλης Λαμπέτη και του Δημήτρη Χορν, όσο και του Μιχάλη Κακογιάννη. Στη συνεργασία τους με τον Κακογιάννη, μεσολαβεί το τραστά επιτόκιο της «Κόλλια» και κατά ουσιαστικό κομμάτι μιας είσοι κι άλλων, κορυφαίων ελληνικών αιωνοβιγνώνη. Το κομμάτι με τα μέρη που πάει του Δημήτρη Χορν και η Έλλη Λαμπέτη σε αναφορικά Μιχάλη Κακογιάννη που σπουδαίες ταινίες, οι οποίες επιτέλους έλασαν, προέκυψαν για ποια από τις δύο είναι η κορυφαία. Κάπως έτσι κομμάτια και η κινηματογραφική καριέρα της Έλλης Λαμπέτη με αυτές υπήλο έλας πανίσχυρη η Έλλη Λαμπέτη. Η παρουσίαση της Λαμπέτη στο θέατρο ή με τον Αμερικανό Φέντερικ Φούλκερ, με τον Δημήτρη Χορν, η Λαμπέτη διεύχθη υπερόχο το Ενωγέλιο. Η σφενάκη της παράδοσης, η συνεργασία και άλλων κινηματογραφικών Άλφρη, που δεν είναι της παρούσης, έχουν ως αποτέλεσμα να έλασει κάπως πρόωρα και ο Δημήτρης Χορν ξεκίνησε την κινηματογραφική του δράση κατά τη διάρκεια της γερ-

Ο ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ ΜΑΣ ΓΡΑΦΕΙ...

Προς τους ναυτιλομένους:

Το άσμα: Τα πράσινα, τα πορτοκαλί, τα κίτρινα, τα μπλε καραβάκια που ταξιδεύουν και φουρτουνιάζουν και μονομαχούν στα τηλέφωνα, τάχα μου ότι προσφέρουν την κιλοβατώρα φθηνή. Αναρωτιέμαι, οι παροχοβολτατζήδες, το πρώτο ατμοηλεκτρικό εργοστάσιο του Φαλήρου, που ο ηλεκτρισμός έφτανε μέχρι το Μοναστηράκι και πώς το ονομάζανε με τους Εγγλέζους, ΗΕΑΠ, ΔΕΗ ΠΑΠ, ΔΕΗ, με το σήμα το σωστό και όχι το ΔΕΗ πλαγίως. Ο νοών νοείτω!

Εργάστηκα στη ΔΕΗ σαν ηλεκτρομηχανικός με

υπεύθυνες δουλειές και γελοιογραφούσα παράλληλα τη μαμά ΔΕΗ στις εφημερίδες των συνδικάτων με το σύνθημα: Φθινό ρεύμα στο λαό! Μάλιστα με απείλησαν από τη διοίκηση ότι θα με διώξουν και αυτό που τους πείραζε ήταν να μην βάζω στις γελοιογραφίες "Χαρίδημος". Τότε, ο εξηλεκτρισμός σε όλη την Ελλάδα έγινε από φιλότιμους και μπρατσωμένους εμπειρικούς τεχνικούς, που έπαιρναν τις κολόνες στους ώμους τους και καβάλαγαν τις κολόνες της υπερυψηλής 150 χιλιάδες βόλτ σαν τσίτες και με πολλές

ηλεκτροπληξίες. Το ηλεκτρικό ρεύμα είναι κοινωνικό αγαθό.

Η κιλοβατώρα ανήκει στο λαό και όχι στο παίγνιο της Πάρτα Όλα.

Ο Χαρίδημος με τον Αριστοφάνη του σπέρνει μαναβική στο μποστάνι της παράγκας του, διάλεξε και πάρε με...

Φθινό τιμολόγιο, πράσινα κρεμμυδάκια, κίτρινες πιπεριές, μπλε κουνουπίδι, πορτοκαλί νεράντζια...

Την παράσταση την έγραφα στα βιβλία μου με τίτλο: Ο Καραγκιόζης και οι νονοί της Κιλοβατώρας.

Εύχομαι υγεία!
Ο παππούς Χαρίδημος

Ο ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ ΜΑΣ ΓΡΑΦΕΙ...

2

Ο παππούς κατοχικός Χαρίδημος και η εννεαμελής οικογένεια και το θείο Πασαλιμάνι "Η λιμήν Ζέας" και χαριτολογώντας ο παππούς Σωτήρης Χαρίδημος λέει ότι ο Θεός πρώτα έφτιαξε τον Πειραιά και μετά τους πρωτόπλαστους με έμβλημα την παράγκα του φτωχού λαού, το θέατρο ΕΡΜΗΣ. Σε πανηγυρική παράσταση, στο τέλος της σεζόν, ο Καραγκιόζης Ψαράς και με το θυμόσοφο, Φιλάνθρωπο, καπετάν Αντρέα Ζέπο στην έξοδο του θεάτρου μοίρασαν 14 κιβώτια παστές ρέγγες, δώρο του Ζέπου που ό,τι φιλανθρωπία έκαμε, δεν ήθελε να ακούγεται το όνομά του, γιατί οι Τούρκοι είχαν σκοτώσει τον πατέρα του στο Αϊβαλί και

με έγκυο τη μάνα του κατόρθωσε να έρθει στην Ελλάδα και να μείνει αθάνατος στο Φάληρο με το τραγούδι του Γιάννη Παπαϊωάννου: "Καπετάν Αντρέα Ζέπο, χαιρόμαι όταν σε βλέπω". Όσο για τις παστές ρέγγες, τις έκαμε τράμπα με φρέσκα ψάρια και τώρα αρχίζει η παράσταση. Ο Καραγκιόζης έξω από την παράγκα του, πάνω στη φουφού, έχει μια εφημερίδα και ψήνει μια ρέγγα και η γειτονιά μυρίζει από το ψήσιμο της ρέγγας. Ξαφνικά βγαίνει ένας χωροφύλακας και με βροντερή φωνή λέει: «Ε, ρε συ, τι κάνεις εδώ;».

Καραγκιόζης: Ε, ρε μανούλα μου, δεν θα προλάβω να φάω τη ρέγγα μου. Να, να, κυρ Χωροφύλαξ, μια ρεγγούλα ψήνω!

Χωροφύλακας: Και πού την βρήκες;

Καραγκιόζης: Στον Καραγκιόζη του Χαρίδημου τις μοιράζανε και πήρα και εγώ μια και την ψήνω με μια εφημερίδα.

Χωροφύλακας: Και ποια εφημερίδα την καις με τη ρέγγα;

Καραγκιόζης: Να, να, τη βρήκα στην Ομόνοια, την είχε άστεγος για μαξιλάρι.

Χωροφύλακας: Άστα αυτά, θέλω να μάθω τι τίτλο είχε η εφημερίδα

που καις μέσα στο δρόμο.

Καραγκιόζης: Πού να ξέρω, κυρ Χωροφύλαξ! Άσε με και η κοιλιά μου γουργουρίζει από την πείνα και κάνει σαν το τραμ του Περάματος.

Χωροφύλακας: Άστα αυτά, κάνω το καθήκον μου και για αυτό έχω και γαλόνια! Μπα, μπα, τι βλέπω; Έχεις και την εφημερίδα της Αυγής; Τότε θα σου κατασχέσω και τη φουφού και τη ρέγγα.

Καραγκιόζης: Δεν ξέρεις, κύριε Χωροφύλαξ, ότι η Αυγή δεν καίγεται; Έχει δώσει πολλούς αγώνες για αυτούς που είναι κατατρεγμένοι εργάτες, που δούλευαν στα μεταλλεία της Σερίφου και τον ήλιο τον έβλεπαν κάθε Κυριακή. Με τη ζωή τους κέρδισαν το οχτάωρο παγκοσμίως. Αν το λένε τα γαλόνια σου, να την κάψεις εσύ. (...)

Καραγκιόζης: Γιατί, κυρ χωροφύλακα, μαλώνουμε για τη ρέγγα ή την εφημερίδα. Ξέρεις τι θα πει πείνα;

Χωροφύλακας: Καλά, μάζεψέ τα και φύγε...

(Ο Χωροφύλακας φεύγει από τη σκηνή και βγαίνει ο Χατζηαβάτης)

Χατζηαβάτης: Βρε, τι ήθελε ο χωροφύλακας έξω από την παράγκα σου και σε ρωτούσε τόσες ώρες;

Καραγκιόζης: Κάποτε χτυπούσαν τις πόρτες, τώρα με βρίσκουν στην έπαυλή μου και θα μου την κατάσχει η τράπεζα, γιατί έχει εξωτερική τουαλέτα, Χατζατζάρη. Μην σκύβεις το κεφάλι στους πασάδες!

Ο ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ ΜΑΣ ΓΡΑΦΕΙ...

3

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ & ΦΑΣΟΥΛΗ

ΚΑΛΕΣΜΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

Οικογενειακή Συνάντηση Λαϊκών Ηρώων

Η μεγάλη οικογένεια κωμικών λαϊκών ηρώων, που εκτείνεται παγκόσμια και ενώνει την ανθρωπότητα στην κοινωνική τελετουργία του συλλογικού γέλιου, φέρνοντας τον κόσμο άνω-κάτω, σατιρίζοντας και αποκαθηλώνοντας τις αγωνίες της, αλλά και την ίδια της τη φύση, στον Ελλαδικό χώρο αναπτύχθηκε με κύριους εκπροσώπους τον ανατολίτικης προέλευσης Καραγκιόζη και τον δυτικής Φασουλή. Παράδοση είναι η δημιουργία του αύριο στο σήμερα. Σε μια αδιάλειπτη πορεία, από γενιά σε γενιά, φτάνουν στις μέρες μας, στα χέρια παιχτών που με πάθος, τους υπηρετούν, τους εξελίσσουν και τους ανανεώνουν, ώστε να παραμένουν αγέραστοι και ακμαιότατοι.

Το Ελληνικό Κέντρο της Διεθνούς Ένωσης Κουκλοθεάτρου (UNIMA-ΕΛΛΑΣ) και το Πανελλήνιο Σωματείο Θεάτρου Σκιών συνδιοργανώνουν φεστιβάλ

παραστάσεων και ημερίδα με θέμα τις δύο αυτές παραδόσεις, φέρνοντας τα αδέρφια στο ίδιο θέατρο, στην ίδια σκηνή, στην ίδια παράγκα και καλούν καλλιτέχνες οι οποίοι τρέφουν την ίδια αγάπη για τους δύο αυτούς λαϊκούς ήρωες, να παρουσιάσουν το έργο τους στις 24 και 25 Φεβρουαρίου στην Αθήνα.

Κάθε παράσταση προς το κοινό, θα αποτελείται από μία παράσταση Φασουλή και μία παράσταση Καραγκιόζη, από διαφορετικούς καλλιτέχνες έκαστη.

Για τις παραστάσεις:

- Η διάρκειά τους να μην ξεπερνάει τα 30'.
- Η θεματολογία των παραστάσεων (κατά προτίμηση Κωμωδία) να είναι σχετική, αναδεικνύοντας τη δυναμική και το χαρακτήρα των δύο λαϊκών ηρώων.
- Να είναι φωτιστικά και ηχητικά αυτόνομες.

Κάθε ενδιαφερόμενος/η πρέπει να συμπληρώσει την παρακάτω φόρμα δήλωσης μαζί με φωτογραφικό υλικό (ενδεχόμενη χρήση σε δελτίο τύπου):

<https://docs.google.com/.../1FAIpQLSczsr2ldQH.../viewform...>

Η τελική επιλογή θα γίνεται από την Επιτροπή Διοργάνωσης του Φεστιβάλ.

Θα υπάρξει ενιαία αμοιβή για τους καλλιτέχνες.

Προθεσμία κατάθεσης αιτήσεων: Έως και τις 10 Ιανουαρίου 2024.

Οι προτάσεις θα αξιολογηθούν από την Επιτροπή Διοργάνωσης του Φεστιβάλ και τα αποτελέσματα θα αποσταλούν με E-mail στους συμμετέχοντες έως τις 17 Ιανουαρίου 2024.

Είμαστε στη διάθεση σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση και πληροφορία:

E-mail: unimahellas@gmail.com

Μαρκόπουλος Στάθης: 6977150305

Τζιβελέκης Νικόλαος: 6985122870

